

Danmarks Apotekerforening

Analyse

23. juni 2021

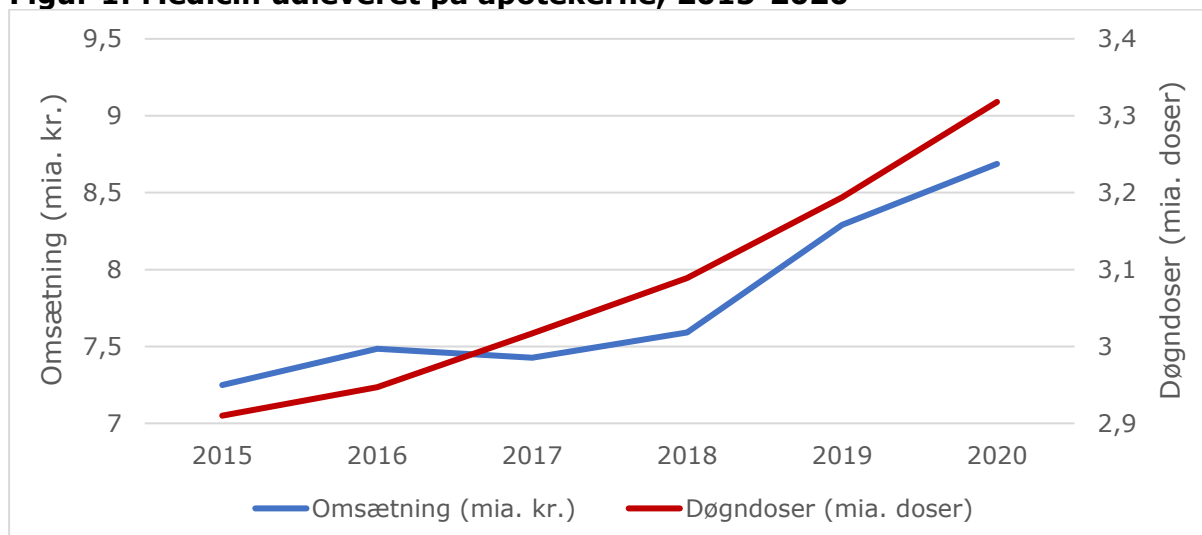
Medicinforbruget steg i 2020 – prisfald dæmper udgifter i 2021

Danskernes medicinudgifter steg fra 2019 til 2020 med 4,7 procent, på trods af at medicinpriserne faldt til et historisk lavt niveau. Dette skyldes, at danskerne har øget deres medicinforgbrug, samtidig med at der er sket et skift til nye, dyrere behandlinger. Der blev brugt 3,5 procent mere medicin, mens ændret forbrugssammensætning bidrog til at øge udgifterne med 3,1 procent. Omvendt faldt medicinpriserne med 1,9 procent fra 2019 til 2020. Prisfald på 14 procent siden januar 2020 giver lavere medicinudgifter i 2021.

Danskernes medicinforgbrug steg i 2020, da de fik udleveret 3,5 procent mere medicin (målt i døgndoser¹) på apoteket i forhold til 2019. I 2020 brugte danskerne derfor lidt over 8,6 milliarder kroner (målt i apotekets indkøbspriser ekskl. moms – AIP) på lægemidler, hvilket svarer til 4,7 procent mere end året før.

I 2020 var væksten i omsætningen derfor større end væksten i medicinforgbruget. Det samme var gældende i 2019. Her skyldtes de stigende medicinudgifter primært stigende priser som følge af ekstraordinære forsyningsproblemer, men dette er ikke tilfældet i 2020. Fra 2019 til 2020 faldt priserne for apoteksforbeholdt medicin med 1,9 procent. Fra januar til december 2020 faldt priserne endda med 12 procent og prisfaldet er fortsat i 2021. Priserne på medicin, som kan købes på apotekerne, har derfor nået et historisk lavt niveau². Årsagen til de stigende medicinudgifter skal derfor findes i en ændret forbrugssammensætning af de lægemidler, som sælges på apotekerne. Danskernes lægemiddelforgbrug har nemlig ændret sig, og i 2020 fik de udleveret mere af de nye og mere effektive, men også dyrere lægemidler.

Figur 1: Medicin udleveret på apotekerne, 2015-2020

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger.
 Note: Omsætningen er angivet i Apotekernes IndkøbsPris (AIP) ekskl. moms.

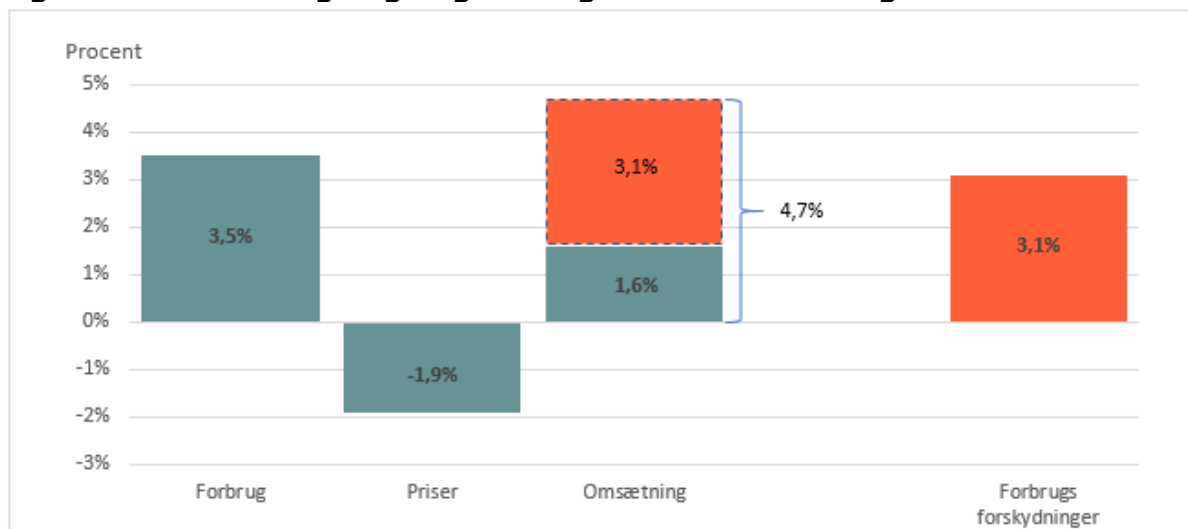
¹ En døgndosis (Defineret Døgn Dosis eller DDD) er en enhedsbetegnelse fastsat af WHO, der benyttes ved sammenlignende opgørelser af forbruget af lægemidler. En DDD er en statistisk måleenhed og afspejler ikke nødvendigvis den faktiske dosis, som gives til en patient på en bestemt indikation.

² <https://www.apotekerforeningen.dk/nyheder/nyhedsbreve/2021/12-03-2021-medicinpriserne-faldt-til-nyt-historisk-niveau-i-2020>

Forbrugsforskydninger mod dyrere behandlinger

Figur 2 illustrerer, hvilken andel af omsætningsstigningen der skyldes forbrugsforskydninger. Her ses det, at 3,1 procentpoint ud af de 4,7 procent omsætningsstigning skyldes ændringer i forbrugssammensætningen. En omlægning af visse behandlinger til nyere og dyrere lægemidler er derfor sammen med et øget medicinforbrug de primære årsager til de stigende medicinudgifter, mens prisfald bidrog til at trække udgifterne nedad.

Figur 2: Faktorer bag stigningen i lægemiddelomsætningen fra 2019 til 2020

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI), Sundhedsdatastyrelsen samt Apotekerforeningens beregninger.

Som det fremgår af tabel 1, er det især de blodfortyndende lægemidler (B01A), som har bidraget mest til væksten i omsætningen. I tabellen ses det, at denne gruppe alene kan forklare 39,7 procent af den samlede stigning i omsætningen af lægemidler solgt på apotekerne (ekskl. vacciner).

Tabel 1: Top 3 lægemiddelgrupper med størst andel af den samlede vækst

Atc-kode og navn	Ændring i omsætningen (AIP), pct.	Ændring i antal DDD, pct.	Ændring i pris, pct.	Andel af samlet omsætningsstigning ekskl. vacciner
B01A Koagulationshæmmende midler	10,7%	2,7%	-0,9%	39,7%
N03A Antiepileptika	32,1%	4,9%	26,9%	34,2%
A10B Diabetesbehandling	9,6%	8,8%	-9,0%	28,3%

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger.

Note: Apoteksomsætningen og ændring heri er her regnet ekskl. J07 vacciner.

Fra 2019 til 2020 steg omsætningen for blodfortyndende medicin med 10,7 procent, mens forbruget målt i døgndoser steg med 2,7 procent og priserne faldt med 0,9 procent. 8,8 procentpoint ud af de 10,7 procent omsætningsstigning skyldes derfor forbrugsforskydninger, hvor de nuværende patienter – og de nye, som lige er opstartet i behandlingen – er skiftet til de nyere og dyrere præparater inden for lægemiddelgruppen. Ligesom sidste år ses det nemlig fortsat, at forbruget af de blodfortyndende VKA-præparater (fx Warfarin, Marcoumar osv.) har været faldende, mens der er set en stigning i forbruget af de nyere og dyrere NOAK-præparater (Fx Eliquis, Xarelto).

Derudover ses der fortsat en del forbrugsforskydninger blandt diabeteslægemidler (A10B). Her bidrager forbrugsforskydningerne med ca. 10,7 procentpoint til den

samlede omsætningsstigning på 9,6 procent, mens prisfald mere end opvejer et øget forbrug. Ligesom for blodfortyndende medicin ses det derfor, at mange nye patienter og patienter, som tidligere brugte et billigere alternativ (Fx Victoza), er skiftet til de nyere diabeteslægemidler, som koster mere. Det er særligt et øget forbrug af lægemidlet Ozempic samt dens nyere tabletudgave Rybelsus, som har bidraget til væksten i omsætningen for lægemidler til behandling af diabetes. Diabeteslægemidler kan derfor forklare 28,3 procent af den samlede omsætningsstigning ekskl. vacciner.

Ser man nærmere på de enkelte lægemidler med de største bidrag til væksten i omsætningen, ses det, at det nye diabeteslægemiddel semaglutid, er den største bidragsyder, jf. tabel 2. Herefter kommer de nyere blodfortyndende lægemidler rivaroxaban og apixaban. Tilfælles for de tre lægemidler er netop, at deres omsætningsstigning primært skyldes forbrugsforskydninger i form af et stigende forbrug af disse nyere lægemidler, som modsvares af tilsvarende fald i forbruget af beslægtede lidt ældre lægemidler til behandling af samme sygdomme. Modsat er det for lamotrigin, dicloxacillin og venlafaxin, hvor højere medicinpriser i 2020 var årsagen til væksten i omsætningen, idet priserne på disse midler endnu ikke var fuldt normaliseret efter prishop i slutningen af 2019.

Tabel 2: Lægemidler med de største vækstbidrag

Atckode og navn	Eksempler på andre handelsnavne	Ændring i omsætning (AIP), pct.	Ændring i antal DDD, pct.	Ændring i pris*, pct.	Vækstbidrag, pct	
A10BJ06	Semaglutid	Ozempic	45,3%	99,3%	-27,1%	1,1%
B01AF01	Rivaroxaban	Xarelto	15,9%	15,3%	0,6%	0,7%
B01AF02	Apixaban	Eliquis	15,0%	19,9%	-4,0%	0,6%
N03AX09	Lamotrigin	Lamotrigin	81,7%	-1,6%	84,6%	0,5%
J01CF01	Dicloxacillin	Dicillin	125,9%	2,7%	120,0%	0,4%
N06AX16	Venlafaxin	Efexor	232,3%	-0,9%	235,3%	0,3%
A10BK03	Empagliflozin	Jardiance	29,9%	30,1%	-0,2%	0,3%
N05CH01	Melatonin**	Circadin	82,8%	300,9%	-54,4%	0,2%
R03BA02	Budesonid	GionaEasyhaler	33,3%	5,4%	26,4%	0,2%
R03AL09	Formoterol, glycopyronium og beclometason	Trimbow	57,2%	59,0%	-1,1%	0,2%
Bidrag til den samlede stigning i omsætning målt i indkøbspriser i 2020					4,5%	

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger. Ekskl. vacciner og lægemidler uden DDD.

*) Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for lægemidler uden DDD.

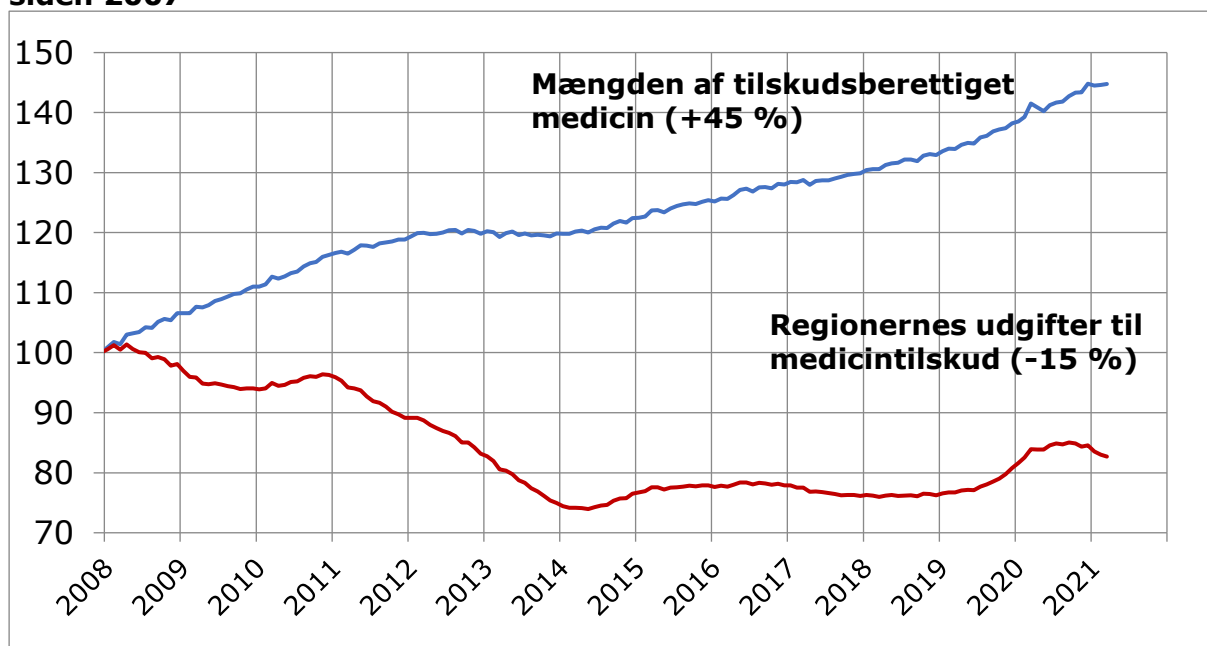
**) I februar 2020 blev apoteks fremstillet melatonin, som ikke indgår i DLI's opgørelse, erstattet af to ny præparater³, der indgår. Dette er årsagen til den tilsyneladende store forbrugsstigning, der ikke er reel.

Regionernes udgifter til medicintilskud er faldende

Samtidig med, at de samlede udgifter til medicin udleveret på apotekerne voksede som resultat af øget forbrug og forbrugsforskydninger mod nye dyrere behandlinger, voksede også regionernes udgifter til medicintilskud i 2020 med 276 mio.kr. (4,7 procent). Men som følge af de kraftigt faldende medicinpriser igennem 2020 blev stigningen vendt til et fald i udgifterne i andet halvår 2020. I 1. kvartal 2021 var regionernes udgifter således 135 mio. kr. (8,2 procent) lavere end i samme kvartal året før trods forbrugsforskydninger mod dyrere behandlinger. For hele 2021 er der pt. udsigt til et lille fald i regioners årlige udgifter til medicintilskud, som trods den lille stigning i 2020 er faldet med 1,3 mia. kr. siden 2007.

³ <https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/nyheder/2020/apoteks-fremstillet-melatonin-mod-soevnloeshed-erstattes-af-godkendt-medicin/>

Figur 3: Regionernes årlige udgifter til medicintilskud er faldet 1,3 mia. kr. siden 2007

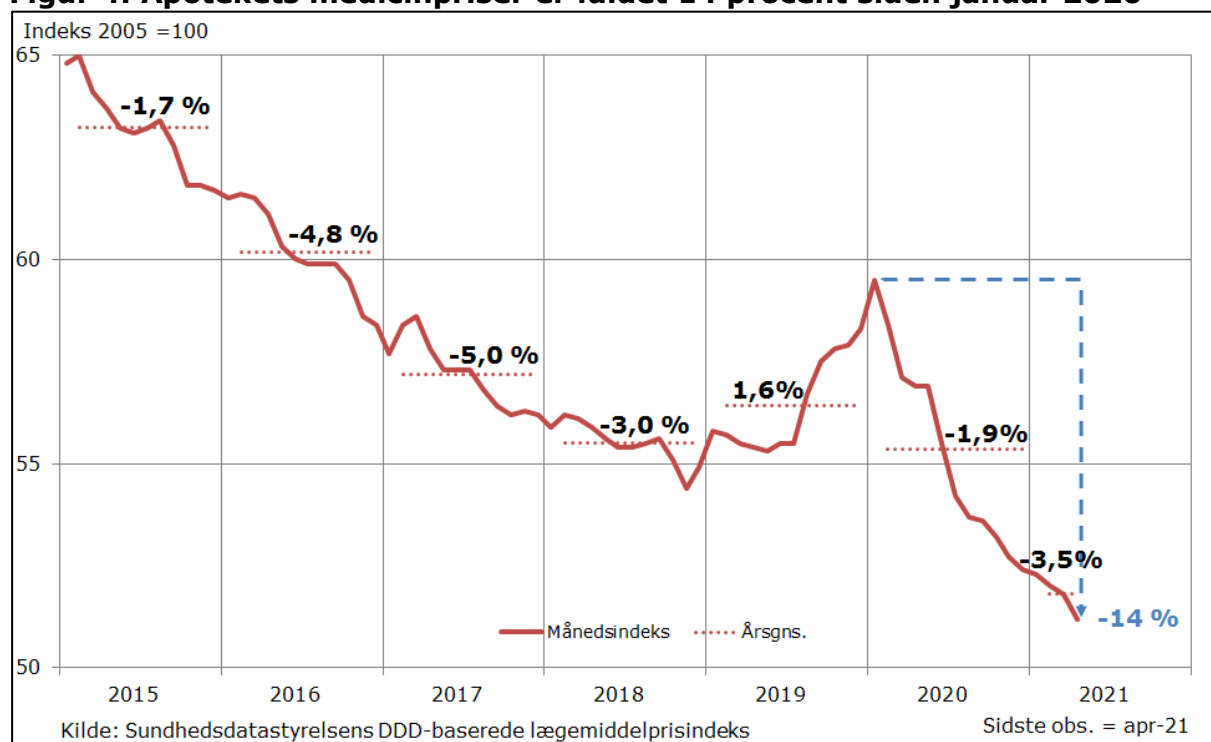

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen og Apotekerforeningens egne beregninger. Sidste obs. er 1. kvrt. 2021.

Prisfald på apoteksmedicin giver fald i medicinudgifterne i 2021

I andet halvår 2019 steg de gennemsnitlige medicinpriser på apoteket for første gang i mange år. Stigningen kom i kølvandet på ekstraordinære leveringssvigt for en række lægemidler. Men efter en vis normalisering af leveringssituationen i 2020 er apotekernes gennemsnitlige medicinpriser igen faldet med 14 procent siden januar 2020. I april 2021 var priserne i gennemsnit 10 procent lavere end samme måned året før. Prisfaldet ventes at bidrage til et samlet fald i medicinudgifterne i 2021.

Figur 4: Apotekets medicinpriser er faldet 14 procent siden januar 2020

Kilde: Sundhedsdatastyrelsens DDD-baserede lægemiddelprisindeks

Sidste obs. = apr-21

Danskernes mest brugte apoteksmedicin

I 2020 udleverede apotekerne lidt over 3,3 mia. døgndoser medicin, hvilket svarer til, at danskerne i gennemsnit fik udleveret 1,6 døgndoser medicin om dagen. Antallet af døgndoser er derfor steget med 3,5 procent i forhold til 2019, hvor der blev udleveret omkring 3,2 mia. døgndoser.

Tablet 3: Medicinforbruget 2020 for medicin udleveret på apotekerne

ATC-grupper	Omsætning Mio. kr. (AIP)	Mio. pakninger	Mio. DDD
A: Fordøjelse og stofskifte	1.668	11	396
B: Blod og bloddannende organer	984	3	229
C: Lægemedler til hjerte og kredsløb	646	11	1.334
D: Hudmidler	224	3	101
G: Kønshormoner, gynækologiske- og urin- vejslægemedler	504	4	161
H: Hormoner til systemisk brug	141	1	68
J: Systemiske lægemidler mod infektions- sygdomme	978	4	28
L: Cancermidler og lægemidler til immunsy- stemet	56	0	9
M: Muskler, led og knogler	266	5	108
N: Nervesystemet	1.765	25	551
P: Parasitmidler	73	1	2
R: Åndedrætsorganer	1.100	9	301
S: Sansorganer	195	2	29
V: Diverse lægemidler	86	0	1
Alle ATC-grupper	8.687	79	3.318

Kilde: Dansk Lægemedel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger

Note: Omsætningen er angivet i Apotekernes IndkøbsPris (AIP) ekskl. moms.

Hjerte-karmedicin er fortsat de mest udleverede lægemidler på apotekerne, *målt i døgndoser*, idet de udgør 40 procent af danskernes medicinforbrug. Den næststørste andel var lægemidler til centralnervesystemet efterfulgt af lægemidler til fordøjelse og stofskifte. De to grupper udgjorde henholdsvis 17 og 12 procent af det samlede forbrug.

Selvom lægemidler til hjerte og kredsløb fylder i danskernes samlede medicinforbrug, udgør de blot 7,4 procent af apotekernes samlede omsætning, *målt i kroner og øre*. Danskernes mest brugte apoteksmedicin er derfor ikke blandt de dyreste præparater. I modsætning til hjerte-karmedicin, var lægemidler til nervesystemet samt fordøjelse og stofskifte de mest omsatte i 2020, målt i kroner og øre. Her udgjorde de tilsammen omkring 40 procent af apotekernes samlede lægemiddelomsætning.

8 ud af de 10 mest udleverede lægemidler på apoteket er målrettet hjertekar-sygdomme, jf. tabel 4. De resterende 2 består af det svagt smertestillende lægemiddel paracetamol og det syrepumpehæmmende lægemiddel pantoprazol mod mavesår, reflux og andre mavesyrerelaterede problemer.

Danskernes mest brugte apoteksmedicin er, for fjerde år i træk, det kolesterolsænkende middel atorvastatin. I 2020 blev der udleveret 252 millioner døgndoser, svarende til en stigning på 16 procent i forhold til året før. Der blev i alt udleveret 1,3 mio. pakninger til en samlet værdi af 26,7 mio. kr. målt i AIP.

Tabel 4: Top 10 lægemidler udleveret på apotek, 2020 målt i døgndoser

	Millioner døgndoser	Ændring i forhold til 2019, pct.
C10AA05 Atorvastatin*	252,3	15,8
C09CA01 Losartan*	176,1	11,5
C08CA01 Amlodipin*	162,2	3,4
N02BE01 Paracetamol	145,6	2,4
C09AA05 Ramipril*	108,2	4,0
B01AC06 Acetylsalicylsyre*	91,5	-0,1
C10AA01 Simvastatin*	90,8	-10,3
C03CA01 Furosemid*	89,6	0,9
C09AA02 Enalapril*	86,1	6,8
A02BC02 Pantoprazol	67,9	-0,6
De 10 mest udleverede	1.270,3	4,8

*) Hjerte-karlægemedler

Kilde: Dansk Lægemedel Information samt Apotekerforeningens beregninger

På andenpladsen ligger det blodtrykssænkende stof losartan, hvor der blev udleveret 176 mio. døgndoser. Dette er en stigning på 11,5 procent i forhold til sidste år. Fra 2018 til 2019 var omsætningen på losartan seksdoblet på grund af kortvarige og kraftige prisstigninger, som skyldtes leveranceproblemer. Denne udvikling vendte i 2020. Her faldt omsætningen med 18,4 procent i forhold til 2019, hvorfor danskerne nu får udleveret mere losartan for færre penge.

Målt i kroner og øre, er lægemidlerne rivaroxaban og apixaban de to mest omsatte lægemidler på apotekerne, jf. tabel 5. De anvendes begge to til behandling og forebyggelse af blodpropper. I 2020 omsatte de for henholdsvis 355,3 og 323,9 mio. kr. målt i AIP, hvilket for begge er en stigning på 15 procent i forhold til året før. Omsætningsstigningerne skyldes for begge et stigende medicinforbrug, da antallet af døgndoser steg næsten tilsvarende med omsætningen. For apixaban steg antallet af døgndoser dog med omkring 20 procent i forhold til 2019, hvorfor man i 2020 fik mere apixaban for pengene.

Tabel 5: Top 10 lægemidler udleveret på apotek, 2020 målt i omsætning

	Omsætningen i millioner kroner	Ændring i forhold til 2019, pct.
B01AF01 Rivaroxaban	355,3	15,9
B01AF02 Apixaban	323,9	15,0
A10BJ06 Semaglutid	247,4	45,3
J07BM03 Human papillomavirus*	199,1	50,4
N02BE01 Paracetamol	193,3	0,0
J07AL01 Pneumococcus*	157,0	3.172,6
A10BJ02 Liraglutid	150,3	-21,8
R03AK07 Formoterol og budesonid	146,7	4,1
G03CA03 Estradiol	133,6	3,7
J07BB02 Influenza*	131,7	57,9
De 10 mest omsatte	2.038,4	12,1

Kilde: Dansk Lægemedel Information samt Apotekerforeningens beregninger

*) En del af vaccinerne i statistikken er ikke solgt på apotekerne, men derimod leveret direkte fra SSI til lægepraksis især til brug for den gratis vaccination i det offentlige vaccinationsprogram.

Note: Omsætningen er angivet i Apotekernes IndkøbsPris (AIP) ekskl. moms.

3 ud af de 10 lægemidler på listen over de mest omsatte lægemidler målt i kroner og øre er vaccinerne mod HPV, Pneumokok og influenza. En del af vaccinerne i tabellen inkluderer vacciner, der er leveret direkte fra Statens Seruminstitut og til de praktiserende læger især til brug for det gratis vaccinationsprogram. Det er derfor ikke alle vaccinedoser, som er udleveret på apotekerne. Lægemidlet med den største procentvise ændring i forhold til 2019 er pneumokokvaccinen, som beskytter mod lungebetændelse. Årsagen til den store omsætningsstigning skyldes, at Folketinget i april 2020 besluttede at gøre pneumokokvaccinationen gratis for udvalgte risikogrupper. Antallet af pakninger femdobledes derfor i forhold til 2019, og det højere forbrug er derfor forklaringen på den kraftige stigning i omsætningen i primærsektoren (inkl. praktiserende læger).

De øvrige lægemidler på listen bruges til behandling af type 2-diabetes (semaglutid og liraglutid), svage smerter (paracetamol), astma og KOL (formoterol og budesonid), samt lindring af symptomer forbundet med overgangsalderen (estradiol).